

Stručni rad

RAD NA DALJINU S ROMSKOM DJECOM

Bojana Murko

Osnovna škola Breg

Sažetak

U ovom članku ću opisati svoja iskustva s romskim učenicima, s kojima sam se susrela u svim godinama svog pedagoškog rada, a posebno ove školske godine, kada sam postala koordinator rada s romskim učenicima u našoj / mojoj školi.

U članku ću navesti pravnu osnovu, koja određuje specifičnosti romske zajednice u Sloveniji, jer pripadaju manjinskoj etničkoj skupini, za koju su određene specifične zakonske odredbe.

Ključne riječi: školovanje, Romi, problemi u školi

1. Uvod

Već 15 godina radim u redovnoj osnovnoj školi. Po zanimanju sam profesorica povijesti i pedagogije. Tijekom godina sam predavala povijest, imala jutarnju brigu, radila u odjelu produljenog boravka, predavala predmet Državlansko i domovinsko obrazovanje i etika te predavala izborne predmete kao što su Turističko obrazovanje i Filozofija za djecu.

U svom radu upoznala sam svu djecu u školi, s obzirom na to da je naša škola jedna od manjih škola, s 300 učenika. Mnogo je prednosti takvog rada i poznavanja djece, jer sam na taj način pratila generacije djece od polaska u prvi razred do završetka osnovne škole.

Među svom djecom, pratila sam i romsku djecu koja pohađaju ili su pohađala našu školu. Trenutno imamo 5 romske djece iz dvije obitelji koja pohađaju 3., 6. i 8. razred.

Romi su etnička skupina koja se od ostalih skupina razlikuje po svojim kulturnim obilježjima. Najčešće je povezana zajedničkim vjerovanjima, vrijednostima, normama, običajima, jezikom, religijom, poviješću, područjem naselja i sviješću pripadnosti i etničkom identitetu. [1]

Prema popisu stanovništva, u Sloveniji ima oko 3.200 ljudi koji su se identificirali kao Romi. [3]

Razne institucije, poput centara za socijalni rad, administrativnih jedinica i nevladinih organizacija, procjenjuju da u Sloveniji živi oko 10 000 Roma [prema nekim procjenama 12 000]. [3]

2. SLOVENSKO ZAKONODAVSTVO O ROMSKIM ZAJEDNICAMA

Vera Klopčič iz Instituta za etnička pitanja navodi da unutar romske zajednice razlikujemo tri glavne skupine: Rome, Sinte i Kale. Što se tiče Slovenije, Romi žive u Prekmurju, Dolenjskoj, Beloj krajini i Posavju, kao i u većim gradovima poput Maribora, Velenja i Ljubljane. [3]

Najveći problemi s kojima se suočavaju Romi su u područjima prostornog planiranja, obrazovanja i zapošljavanja. [3]

Zakon o Romskoj zajednici [2007] definira da Slovenija posvećuje posebnu pozornost:

- integraciji romske zajednice u obrazovnom sustavu, podizanju razine obrazovanja i odgovarajuće politike stipendiranja;
- integraciji pripadnika romske zajednice na tržište rada i zapošljavanja;
- očuvanju i razvoju romskog jezika te kulturne, informativne i izdavačke djelatnosti romske zajednice;
- regulaciji prostornih problema romskih naselja i poboljšanju uvjeta života članova romske zajednice.

Zakon sveobuhvatno uređuje položaj romske zajednice u Sloveniji, određuje brigu državnih tijela i tijela samoupravnih lokalnih zajednica u ostvarivanju posebnih prava romske zajednice, uređuje organizaciju i financiranje romske zajednice na državnoj i lokalnoj razini. [3]

Slovenski ustav propisuje da su položaj i posebna prava romske zajednice koja živi u Sloveniji utvrđeni zakonom. U usporedbi s ustavnim uređenjem položaja i posebnih prava talijanske i mađarske nacionalne zajednice [članak 64. Ustava Republike Slovenije], ustav ne utvrđuje kolektivna i pojedinačna prava koja pripadaju romskoj zajednici i njezinim članovima, već njihov propis u potpunosti prepušta zakonu. Ustavna odredba provodi se Zakonom o romskoj zajednici u Republici Sloveniji, koji je temeljni zakon, i ostalim zakonima s odredbama koje se odnose na romsku zajednicu. Namjera zakonodavca 2007. godine, kada je u

Republici Sloveniji usvojen Zakon o romskoj zajednici, bila je dodijeliti romskim zajednicama, kao manjinskoj zajednici u Sloveniji, posebna prava koja će im omogućiti očuvanje i razvoj kulture, jezika i etničkih posebnosti i sudjelovanje u njima na lokalnoj, kao i na državnoj razini. [2]

Trenutno je na snazi Nacionalni program mjera Vlade Republike Slovenije za Rome za razdoblje 2017 – 2021 [NPUR 2017–2021]. Vlada ga je usvojila na sjednici 25. svibnja 2017. godine. Provedbom Nacionalnog programa mjera Vlade Republike Slovenije za Rome za razdoblje 2017-2021, žele postići svoje strateške ciljeve. Istaknula bih onu koja se odnosi na obrazovanje:

- poboljšati obrazovnu strukturu Roma i sudjelovanje romske djece u programima predškolskog odgoja i obrazovanja u školskoj dobi u redovnom obrazovanju te povećati uključenost mladih i odraslih u nastavku obrazovnog procesa u skladu s principima cjeloživotnog učenja. [2]

Članak 9. Zakona o osnovnoj školi kaže: Osnovno obrazovanje pripadnika romske zajednice u Republici Sloveniji provodi se u skladu s ovim zakonom i drugim propisima. [4]

Sukladno Pravilniku o normama i standardima za provedbu osnovnog školskog programa, članak 8.a propisuje da je u osnovnoj školi, za rad s romskim učenicima, dodatni stručni položaj sistematiziran u skladu sa sljedećim kriterijima:

Broj romskih učenika		Dio posla
od	do	
4	8	0,10
9	13	0,25
14	19	0,50
20	26	0,75
27	34	1,00
35	44	1,50
45		2,00

Škola može dodijeliti dio radnog mjesta između mjesta učitelja i mjesta savjetnika za dodatnu stručnu pomoć romskim učenicima. [5]

Ja imam, kao diplomirani učitelj, sistematizirano 10% dijela za rad s romskom djecom.

3. RAD S ROMSKIM UČENICIMA

Već tijekom školske nastave, rad s romskim učenicima bio je prilično turbulentan jer:

- imaju česte izostanke, uglavnom na početku tjedna [zbog bolesti, praznika, lošeg vremena, propuštanja autobusa, obiteljske proslave, ...];
- imaju prepreke u razumijevanju slovenskog jezika [oni kod kuće govore na svom jeziku, a trebali bi ih podsjetiti da u školi razgovaraju na slovenskom jedni s drugima];
- s obzirom da zbog čestih izostanaka imaju nedorađeno znanje i unatoč činjenici da im se u školi nudi puno mogućnosti za pomoć [npr. individualna pomoć učitelja; učiteljica zaposlena putem javnih radova; dopunska nastava], istu ne koriste [dolaze u školu neposredno prije nastave i odlaze odmah nakon redovnog dijela nastave];
- pomoć u radu u školi koriste tek pred kraj školske godine, kada moraju ispraviti negativne ocjene;
- zbog čestih izostanaka, prilično su usamljeni u učionici [učenici se povezuju u razrednoj zajednici i stvaraju prijateljske veze, koje učenici koji često nedostaju ne mogu stvoriti];
- ne sudjeluju u poslijepodnevnim aktivnostima, klubovima, aktivnostima od interesa, dopunskim nastavama;
- oni se rijetko drže dogovora s učiteljima o ocjenjivanju;
- roditelji ne sudjeluju na roditeljske sastanke, u školu dođu tek nakon prethodnog telefonskog dogovora sa učiteljem ili pedagogom.

U svakoj je školi važno da romske obitelji imaju jednu osobu s kojom komuniciraju i imaju povjerenja. U našoj školi radim ja ovaj posao. Roditeljima romske djece treba određeno vrijeme da se naviknu i prihvate osobu.

Prihvatila sam posao koordinatora za romsku djecu u školi u rujnu 2020. godine, a budući da u školi imamo samo dvije romske obitelji [5 djece školske dobi], bilo je lakše steći njihovo povjerenje, iako je postupak bio dugotrajan.

U rujnu sam pripremila program rada [pružanje pomoći i savjetovanja] za ovu djecu izvan obveznog obrazovanja. 4 sata pomoći sam podijelila između pet učenika, kako bi kombinirala djecu koja pohađaju isti razred i koja su iz iste obitelji u zajedničke datume.

Sate pomoći prilagodila sam svom rasporedu nastave i rasporedu nastave za njih. Pritom sam se pobrinula da me djeca ne čekaju nakon redovne nastave i da sve teče bez problema i bez čekanja. Ipak, događalo se da nisu dolazili na nastavu jer je ista bila ujutro prije redovite nastave ili su odmah nakon nastave išli kući. Izgovori su uvijek bili isti: zaboravio sam, zaspao, propustio autobus, ... Nakon nekoliko razgovora s roditeljima, izostanci su prestali i mogla sam započeti rad s njima.

Tijekom nastave ponavljali smo školsko gradivo, uređivali bilješke, pripremali se za ocjenjivanje, razgovarali, igrali se didaktičkim igrama, naučili koristiti računalo, ... Nakon osam tjedana školovanja, isto se nastavilo od kuće. Učenici i ja suočili smo se s novim problemima:

- osposobiti kućna računala [od velike pomoći su bili škola i općina, koja su pružala računala za one obitelji koje nemaju financijske mogućnosti za dovoljno računala],
- uspostaviti internetsku vezu [uz pomoć općine, koja je omogućila pristup internetu svim obiteljima kojima je bila potrebna za rad u školi na daljinu],
- upoznati roditelje s novim načinom rada,
- pripremiti nove rasporede za rad na daljinu,
- motivirati učenike i roditelje za rad na daljinu [bilo je potrebno puno telefonskih poziva i razgovora da bi se dogovorili za početak školskih radova],
- nositi se s čestim odsustvom od školskog rada i školskih obveza koje se nisu izvršile [potrebna je redovita komunikacija s roditeljima, s djecom diferencirati zadatke, uzimajući u obzir njihov deficit u znanju].

Problemi se i dalje javljaju jer učenici kod kuće nemaju mirno radno okruženje, jer je kod kuće više članova obitelji, čak i manja djeca, koja neprestano stvaraju buku. Stoga, u takvom okruženju, učenici se teško koncentriraju na školski rad.

4. Zaključak

Rad s romskim učenicima je ugodan i stresan, nikad jednoličan, pun izazova. U radu s njima naučila sam puno o njihovim običajima, naučili su me nekoliko riječi na njihovom jeziku, upoznala sam njihove probleme, način razmišljanja, vrijednosti.

Stereotipi s kojima se susreću temelje se na prošlim događajima i nemaju nikakve veze s Romima, s kojima se susrećem u svom radu.

Nastavit ću, najbolje što znam, kako bi romski učenici bili uspješni i kako bi svoje obvezno obrazovanje završili sa završenih 9 razreda.

5. Literatura

[1]Etnična skupina, Wikipedija. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Etni%C4%8Dna_skupina, [2. 2. 2021.].

[2]GOV.SI, Spletišče državne uprave, Romska skupnost. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.gov.si/teme/romska-skupnost/>, [2. 2. 2021.].

[3]MMC RTV SLO, Romi – kako iz labirinta stereotipov. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.rtv slo.si/slovenija/romi-kako-iz-labirinta-stereotipov/98728>, [2. 2. 2021.].

[4]PIS, Pravno-informacijski sistem, Zakon o osnovni šoli. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448>, [2. 2. 2021.].

[5]Računovodstvo.net, Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole
Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.racunovodstvo.net/zakonodaja/pravilnik-o-normativih-in-standardih-za-izvajanje-programa-osnovne-sole/8a-clen>, [2. 2. 2021.].